

svi kojima je do dobrobiti hrvatskoga jezika stalo, prije svega Hrvatski sabor, i ne donese li se, po ugledu na Poljsku i Francusku, Za-

kon o jeziku kojim će se novčano kažnjavati nepismenost, trud tisuću učenika ostat će, na žalost, samo vrijedan pokušaj.

Maja Matković

CASH & CARRY

Ne možemo proći Zagrebom da ne vidimo kako se ponosno koči naziv *Cash & Carry*, a vjerojatno je tako i u drugim gradovima.

To je i naziv strane tvrtke, trgovačkoga lanca, postoji i *Diskont Cash & Carry*. Mislim da ima i drugih prilika u kojima ćemo naći tu parolu jer u trgovačkome jeziku to znači *Plati pa nosi!* (najčešće u gotovu i bez dostave). To zvuči pomalo i drsko, ali kad je na engleskome, to je otmjeno, a lako bi se reklo hrvatski *Plati pa nosi!*, ali to bi bilo dvostruko drsko i svojim sadržajem i što je na hrvatskome gdje je običnije na engleskome.

Može se misliti da se *Cash and Carry* javilo u naše vrijeme, ali nije, U Hrvatskoj straži iz 1939. našao sam ovu rečenicu: „Ukinuta zabrana izvoza oružja iz USA uz klauzulu „cash and carry“.“

Što se samoga zahtjeva tiče, dakle ni on nije baš nov, iako potječe iz engleskoga, odnosno američkoga. No pojava je još starija. Bila je poznata već za davnijih vremena jer trgovačko načelo *plati pa nosi!* samo je po sebi razumljivo, iako je razumljiva i *veresija*, koja je u našim rječnicima zabilježena već u 17. st.; pa *kredit*, ili još ljepše: *na poček*.

Da je pojava *plati pa nosi!* stara, nalazimo potvrdu u Akademijinu rječniku gdje piše: „trāk ... kad se hoće da se naznači glas, koji se čuje kad se spusti novac. Trāk para, trāk čaša (t. j. prvo paru pa piće).“

Tragajući za hrvatskom potvrdom toga izraza, nisam ga našao.

U rječniku dviju Matica zabilježen je primjer Stevana Sremca:

- Izvol'te novine!... Jok novine... nego ovde, ovde! 'Oću: „Trak čaša, trak para!“.

Jasno je da *trak para – trak čaša* ne spominjem zbog izraza, nego samo da pokažem kako je ta pojava stara. Ali čini se da se taj izraz nije proširio ni u srpskome. Vjerojatno i Srbi danas upotrebljavaju *Cash and Carry* jer što se anglizama tiče, koliko znam, i njih muče iste anglističke nevolje kao i nas.

Danas smo civilizirani pa ne govorimo: *Plati pa nosi!*, nego *Cash-and-carry!*

Čak i ne mislim da će hrvatski izraz *Plati pa nosi!* prevladati, ali ću ipak dodati da se to hrvatski može reći s dvama veznicima: *Plati pa nosi! Plati i nosi!* Oba su veznika sastavna, ali veznik *pa* ima u sebi jače naglašenu poslijevremenost: najprije se događa ono što se kazuje u glavnoj rečenici, zatim ono što se zbiva u zavisnoj rečenici. Znamo to iz poslovice *Ispeci pa reci*. Najprije smisli, a onda reci.

Zato je bolje: *Plati pa nosi!* Ali kao što znamo iz prakse, danas to nije bolje. Danas je bolje: *Cash and Carry!* Modernije je. Otmjenije je! Ipak je dobro da upozorim da nije hrvatskije, da postoji i hrvatski izraz ma kako bila mala vjerojatnost da pobijedi u borbi s pomodnim *Cash and Carry*.

Stjepan Babić